

Inserati se sprejemajo in veljajo tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatorovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemar velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.
Vredništvo je v Medijatorovi hiši številka 15.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto

Zarad praznika izide prihodnja številka „Slovenca“ v soboto.

Govor grofa Hohenwarta

kot odgovor na dr. Herbstovo besedovanje zaradi nemških šol v Zadru in Dubrovniku.

(Konec)

Poseben in neprijeten je položaj, ako mora človek govoriti o stvari, ki niti na dnevnem redu ni; in taka je s tem predlogom, ki ni na dnevnem redu, ker ga je vlada sama umaknila.

Na ugovore nasprotne stranke bi ne bilo treba odgovarjati, ker ti ugovori na preslabih nogah stojé (nasprotovanje na levi, odobravanje na desni), in posebno, ker je že moj predgovornik iz Dalmacije stvar temeljito osvetil. Oglasil sem se pa za besedo, ker je poslanec, ki ga navadno imenujejo poslanca za Schluckenau, tako hudo napadal odsek, kterega ud je on sam (nasprotovanje na levi, dobro na desni). Ta odsek pa moram braniti, ker sem njegov predsednik biti čast imel (dobro! na desni). Po mojih nazorih je nedopustljivo, kar je govornik rekel, namreč da naša stranka nema tiste skrbi za armado, ko nasprotna.

O tej zadevi, bi rekel, smo na desni in na levi ene misli. (Dobro!) Najbolj čudno pa je to, da nam tako očitane pride od tiste strani, od ktere smo bili prej grajani, da v delegacijah za armado vse dovolimo (prav dobro! na desni). Res je, mi hočemo vse dovoliti, kar armada potrebuje; zato imamo pa tudi pravico, armadi to odreči, česar ne potrebuje, in kar zanjo zahteva naučni minister,

ne pa vojni minister. (Prav dobro! na desni). Poslanec za Schluckenau je branil stališče manjšine, in navedel je dva razloga. V prvo je miloval v živih barvah častnika, ki se v Dubrovnik ali Zader prestavi, in tam ne najde nemške šole za svoje otroke.

Da je to siten položaj, skusil sem sam, ko sem prišel v tak kraj in sem moral svoje otroke v laško šolo pošiljati. Iz početka je bilo težavno, pa otrokom vendar v korist, ker so se naučili laškega jezika, kar jim je pozneje prav prišlo. Pa na take razloge se budgetni odsek ni mogel ozirati; on tega ni prezrl, ampak gledal je še dalje. V takem položaji, kakor nemški častniki v Zadru, je marsikdo, in mi imamo na stotine vojaških postaj, kjer ni nemških šol, tako v Galiciji, na Českem, južnem Tirolskem, Kranjskem, v Istri, in na Ogerskem.

Ali hočemo povsod nemške šole napraviti, kjer je kaka vojaška posadka? Zakaj pa ravno v Zadru in Dubrovniku?

Predgovornik bi bil moral dokazati, da so v Dalmaciji druge razmere. (Prav res je! na desni). Tega pa ni storil. In potem si je odsek mislil: kaj pa potem, če pridejo v Dalmacijo ogerski vojaki, ali bomo potem madjarske šole napravili? Kar za nemške vojake storimo, dolžni smo tudi madjarskim. (Dobro! na desni.)

Tako lahkomisljeno se ne sme ravnati. Mi smo vse dovolili, kar je vojni minister zahteval; to šolo pa imamo pravico odbiti, ker ni potrebna.

Predgovornik je rekel, da se mora vse dovoliti, kar je potrebno. Taka šola pa ni potrebna, ker se polki zmirom menjajo, in če so zdaj nemški vojaki v Zadru, znajo biti drugo leto česki, čez dve leti pa madjarski.

Kot drugi razlog pa je porabil predgovornik mornarsko šolo v Pulji. Nad to primerom sem se kar začudil. Kako more mornarstvo z drugo vojaščino primerjati! Mornarska šola je v Avstriji ena sama, in tam so rodbine vseh častnikov in uradnikov stalno nameščene. (Res je! na desni.) Če mornar na morje gre, ostane njegova rodbina vendar v Pulji, in za te je bilo res treba skrbeti, da niso brez šole. Če pa danes nekaj bark v Dalmacijo gre, in recimo dve leti tam ostane, ali bomo zavoljo tega v Dalmaciji posebno šolo za mornarje naredili? Gospod predgovornik je tudi pozabil, da se šola v Pulji vzdržuje iz skupnih financ, da tedaj ne spada v področje državnega zbora, ker vsi vojaški stroški spadajo v skupni budget. Zato se mora tudi ta šola v skupni vojaški budget vzeti, če jo že hočemo imeti.

Tedaj vidite, gospôda, da ta dva razloga nista vtemeljena; drugih razlogov pa nisem slišal. Kar je poslanec za Schluckenau o ministerstvu povedal, na to ne bom odgovarjal; mislim, da ministerstvo bolje vé, zakaj je predlog umaknilo, nego gospod poslanec za Schluckenau. (Veselost na desni). Govornik je tudi rekel, da smo bili v tej zadevi z vlado zmenjeni. To ni res; pa če bi prav res bilo, kaj pa je potem? Ko se je vlada še po vaši večni obračala, rekli ste, da se to pravi, par-

Petelinov Janez.

Povestica iz ne še preteklih časov.

VII. Volitev, pred njo in po nji.

(Dalje.)

Ves poparjen gre Janez, ker takega odgovora se ni nadjal po vsem tem, kar je za dr. Zvitoviča storil v svojo veliko škodo in in celó s telesnimi bolečinami. Vse je kuhalo v njem. Da se ga dr. Zvitovič zdaj, ko je svojo dolžnost zá-nj več ko preveč storil, z lepo znebiti hoče, to mu je jasno, še jasneje pa to, da s pravdo z očetom, h kateri ga je le on zapeljal, ne bo nič, ker jo bo vso zamenjal, če bi bilo prav kaj upanja. Konec njegovega premišljanja je sklep, da hoče še čakati, kaj bo, in če bi dr. Zvitovič res tako ravnal z njim, kakor zdaj kaže, brez vsega ozira izdati njegove zvižaje svetu, posebno pa, kako je za volitev kupoval glasove, kar je strogo proti postavi. Pač mu je on, Janez, pomagal, ali ne de nič, če bo zato zaprt, da bo šel le tudi dr. Zvitovič v luknjo.

Take črne misli so sprehajale Janeza, ko je prišel med svoje tovarše v gostilnico. Dolgo so ga bili že ti pogrešali, zato je bilo pa zdaj življenje tem živahneje in kmalu so spravi-

vili Janeza v boljšo voljo. Pa vendar prav po njihovi volji ni bil, branil se je celó nazadnje kart, češ, da ima doma še pisati. Drugi so ga potem pustili pri miru in odšel bi bil, če bi ga ne bil Robert dregnul z besedami:

„Pustite ga, jaz že vem, kam gre.“

„Kam?“ — prasha Janez zopet zeló razdražen.

„No, k nam; saj je že skoro mah zrastel na našem pragu za tabo.“

Splošen smeh, ali kako Janez pogleda neprevidnega dražilca!

„Pred vašim pragom bo še dolgo mah rastel, predno ga bo moj čevelj pohodil“ — reče in gre razjarjen ven.

Ko bi Janez teh besedi ne bil izgovoril, bi se morda osoda nad njim ne bila začela tako naglo spolnovati, kakor se je. Robert je to povedal domá, Milka je zopet jokala, a mati, gospa Kleparjeva, je drugi dan napravila se ter šla k dr. Zvitoviču. Ta jo je že poznal, toraj ne ravno prijazno sprejel. Vendar jo je peljal v svojo posebno sobo, ter jej odločno rekel, naj pové, kaj hoče, da ga pozneje ne bo več nadlegovala.

„Kaj je z gospodom Petelinom, prosim?“ — prične gospa Kleparjeva.

„Ob kratkem povedano: jaz ga kmalu ne bom več potreboval, sem že dobil boljšega“ — odgovori dr. Zvitovič.

„A tako! Pa pravdo z očetom bo dobil, ne?“

„Med nama: je ne more dobiti, vsaj jaz ne bom ugovarjal prvi razsodbi, ki bo gotovo zoper njega.“

„Aha, na ta način nima nič in bo iskati moral druge službe, če jo dobi?“

„Dobil jo bo že, ker ga bom jaz priporočil.“

„In plača?“

„Drugi doktorji plačujejo slabše ko jaz, pa živel že bo.“

„Sam, ne?“

„Za dva ali še celó za več bo pač težko zaslužil. Dandanes je takih in še boljnih pisarjev vse polno po svetu.“

„Pa vam je vendar dobro služil, gospod doktor. Kako, da ga zdaj tako naglo mislite odpustiti? To ni lepo, ne zamerite!“

„Če sem vas prav razumil, gospá, vam gre tu več za vašo hčer ko za gospoda Petelina. Vedite toraj: Jaz oženjenih ljudi v svoji pisarnici nimam rad in če bi se Petelin oženil, bi moral tako prej ko prej z moje službe. Da

lamentarno vladati (živa veselost in odobravanje na desni), in tako ste tudi zahtevali. Zdaj pa, ko smo mi v večini, in to smo še zmirom, zdaj pravite, da se vlada ne sme po večini obratovati. Če je tedaj vlada nam na ljubo predlog umaknila, potem je le pokazala, da hoče parlamentarno vladati, kar ste vi vedno zahtevali. (Živio in dolgočasno odobravanje in ploskanje na desni; govorniku od vseh strani čestitajo.)

Nekaj o „mešanem“ prebivalstvu.

Kako bi se dala Bosna ponemčiti? To je prav lahko; zgodi se to v sledečih podobah: I. podoba: V deželi še ni nobenega Nemca, in nihče nemški ne zna. II. podoba: Pride nekaj nemško govorečih Judov in nekaj pravih Nemcev barantat in kupčije delat; nekaj se jih stalno naseli; častniki vojaški in nekteri uradniki se vedejo po nemški; sliši se že po vseh mestih nemška govorica. III. podoba: Za otroke oficirjev in nemško govorečih Judov je treba nemških šol; te se ustanovijo in polagoma se porinejo tudi slovanski otroci v te šole, — ker je slovanskih tako malo, da so prenapolnjene, — mladi zarod uradnikov, častnikov, nemških trgovcev je izgojen le v nemškem jeziku, mlademu zarodu Slovanov se „priložnost ponudi, naučiti se kulturnega jezika.“ Privabijo se nemški kolonisti v deželo.

IV. podoba: Po mestih ste že dve stranki; kar hoče kaj biti in kaj veljati, govori nemški; kdor nemški ne zna, ne more više stopinje doseči; starši, skrbni za bodočnost svojih otrok, pošiljajo otroke v nemške šole, ker drugače ne bodo belega kruha jedli; treba je tedaj, razširiti nemške šole; za otroke nemških kolonistov je tudi treba nemških šol, njim ni treba nič znati slovenskega deželne jezika.

V. podoba: Iz zaroda nemških kolonistov, iz otrok uradnikov in častnikov, ki se v šoli skrbno varujejo pred slovanskim jezikom, in iz tistih slovanskih otrok, ki so se izučili v nemških šolah in v katerih se je narodni čut že zatrl, iz vseh teh elementov se naredi rod, ki v slovanski deželi le nemški govori in nemški čuti, dežela ni več samo slovanska, ampak dospeli smo do one stopinje, ko se govori o deželah „z mešanim“ prebivalstvom; nemščina

postala je poleg slovanščine „drugi deželni jezik“, zato zahteva ravnopravnost, da se vsi ukazi vlade in uradov razglasijo v obeh jezikih, pa tako, da ima nemščina povsod prednost, ker je „kulturni“ jezik; da pa slovanski dialekt v deželi ne postane kulturni jezik, za to je treba skrbeti s tem, da se vsako literarno gibanje v tem jeziku ovira; šole se čedalje bolj ponemčijo, da se izobraženci vsi oklenejo raje nemščine.

VI. podoba: Iz nemških šol je prišlo že toliko nemško izgojenih ljudi, da se že v vsaki vasi kdo dobi, ki nemški zna; zato ni nobene ovire več, in uvede se čisto nemško uradovanje; tisti, ki so nemške šole obiskovali, se tega veselijo, ker jim samo znanje nemščine dobriček donaja in jih za boljše službe sposobne dela, oni postanejo tedaj nemškutarji. Srednje šole se vse ponemčijo.

VII. podoba: Slovanski narod hira in umira brez duševne hrane, brez izobraženih voditeljev, ker izobraženci so vsi nemškutarji; iz mest je slovanščina skoraj čisto izginila, meščan in kmet se ne razumeta več, če se kmet ni pri vojaki ali v šoli nemški naučil, kajti meščanu se ne zdi truda vredno, da bi se slovanščine učil.

VIII. podoba: Nemščina se uvede kot učni jezik tudi v ljudske šole, mladi kmečki zarod zna že oba jezika.

IX. podoba: Slovanščino, strašno popačeno po germanizmih, govori le še kak kmet v hribih; dežela postala je nemška.

Tukaj smo v devetih podobah pokazali, kako se vrši ponemčevanje. V I. podobi vidili bomo Bosno in Hercegovino pred okupacijo; v II. podobi vidimo isti dve deželi, kakor ste sedaj; v III. podobi vidimo Dalmacijo, kjer se zahtevajo nemške šole za otroke častnikov, ker drugih Nemcev v deželi še ni; proces ponemčevanja v IV., V. in VI. podobi smo Slovenci že poskusili, in v tem stanju smo še zdaj; pa bili smo že na slabšem, kajti okusili smo z bridkostjo tudi že stanje, kakor je v VII. podobi popisano, namreč pred letom 1848, ko še ni bilo narodne inteligencije; VIII. podoba nam kaže koroške Slovence v njih sedanjem položaju, in ti bodo kmalo stopili v IX. in poslednjo podobo, če jim ne pridemo na pomoč.

Iz teh slik je razvidno, kako se naredijo dežele z „mešanim“ prebivalstvom. Čudno se nam zdi, kako se more Kranjska med „mešane“ dežele šteti. Če je kočevska kolonija toliko važna, zakaj se pa dolnja Avstrija ne šteje med „mešane“ dežele, ker tam stanuje primeroma veliko več Slovanov, ko pri nas Nemcev. Na Dunaji je 200.000 Slovanov, po hrvaških vaseh blizu Dunaja pa tudi kakih 30.000, dežela ima pa 2 milijona prebivalcev, tedaj je Slovencev 11%. Na Kranjskem pa je Slovencev 450.000, Kočevarjev 19.000 in Nemcev po mestih kakih 1000, vsih Nemcev tedaj 20.000, to vrže 4% od celega prebivalstva. Kako je to, da ima Kranjska zavoljo tistih 47 odstotkov tujega elementa ime „mešane“ dežele, dolnja Avstrija z 11% Slovanov pa se šteje za čisto nemško deželo? Kako da se tam vse samo nemški uraduje, pri nas pa, namesto čisto slovenskega, več nemški ko slovenski? „Erk'ret mir, Graf Oerindur, diesen Zwiespalt der Natur!“

Pri nas se mora enkrat nehati govoriti o „mešanem“ deželi in o „drugem deželnem jeziku“! Kranjska je čisto slovenska dežela in deželni jezik je samo slovenski. Nepotrebno je bilo, da je deželni odbor kedaj v obeh jezikih uradoval.

Kočevarji so neznatna kolonija, mi jim privoščimo njih nemške šole in nemški uradni jezik; pa raje vidimo, da se iz kočevske zemlje posebna deželica naredi, kakor pa, da bi zavoljo njih imela naša dežela ime, da je „mešana“ in da bi zavoljo tega morale šole na pol ali popolnoma nemške biti, in da bi se moralo v obeh jezikih uradovati, ker potem smo zmirom mi za ravnopravnost goljufani, če se mora vsak še le posebej prepirati z uradi, da mu slovenski pišejo!

Na Českem so dobile zdaj sodnije ukaz, da morajo v tistem jeziku uradovati, ki ga stranka zahteva. Pa med sabo bodo uradi vendarle nemščino rabili. In če prav tak ukaz tudi za Kranjsko pride, koliko je tako odločnih, da bi zahtevali slovensko uradovanje? Uradniki so temu več del nasprotni, advokati so nemškega „šimelna“ vajeni, stranke se bojé zamere in zgube, zato bo šlo vse po starem tiru naprej, — in to vse zavoljo Kočevarjev in tistih par nemških rodov, ki so nam prišle

pa še natančneje veste: Če bi pa kateri mojih pisarjev imel tako taščo, kakor ste vi, ne uro časa bi ga ne trpel okoli sebe. Kaj meni mar za vas in za vašo hči! Ako ni vse po vaši volji in morda kaj narobe, si mislite, da se vam je lov na ženine pokazil in ste se vjeli vi. Ne zamerite moji odločnosti! Prosim tudi, da Petelina ne iščete več v moji pisarnici, ker ga ne bote dobili, jaz pa nimam rad takih strank, kakor ste vi, sicer častita gospa. Se priporočam.“

Kaj tacega se gospoj Kleparjevi pa vendar še ni zgodilo, kar pomni. Ni čuda, če ne ve, kako pride z veže na ulice.

Vsa zbegana pridere domú, kjer zmeče zgornjo obleko od sebe, potem pa začne zmerjati svoje hčere drugo za drugo; največ jih sliši Milka — tako britkih, da se spusti v ihtenje, potem pa v glasen jok. Ko gospod Klepar domú pride, se tako vstraši, da kar praša:

„Kdo je pa umrl?“

„Noben, ti krokodilj, ti, ki si!“ — se zardere gospa nad njim — „pa bi bilo morda boljše, če bi bila ktera. So že tvoje hčere, le poglej jih! Po meni niso ratale.“

Gospod Klepar se pomiri, ko vidi, da ni

nič hujega ko to, da je mama razkačena, si nabaše pipo in sede za svojo mizo, da bi prebiral pisma, ktera je seboj s pisarne prinesel. Komaj pa spusti z lule par duškov, že napne gospa nosnici, kakor konj, ko volka zaduha, se zakadi vá-nj, mu strga z ust pipo in jo vrže v kot, da se razleti na kosce, ter zarujove bolj kakor zaupije:

„Ne boš kadil ne, ti pošast, ampak poslušal boš, kar ti bom povedala.“

To je pa še za gospoda Kleparja, čeravno navajenega vsake vrste neviht, preveč, spne se kvišku in stopi pred svojo blago soprogo ter jej veli:

„Spravi se mi izpred oči, ti — ne vem, kaj bi rekel, če ne, se ti bo zgodilo nekaj, kar se ti še ni nikdar zgodilo.“

„No, kaj?“ — se vpre gospa Kleparjeva penečih ust in rudeče-višnjevega obraza.

In — kaj? Ali je res to? O, ni mogoče! To ni več gospod Klepar, pohleven kakor ovca, to je kaka zver. Le čujte in strmite: gospá Kleparjeva čuti v obrazu — zaušnico! Ne, ne, ni mogoče, sanja se jej. In vendar, zakaj se opoteče, zakaj potiplje otekajoče, hudo rudeče lice, zakaj skoči gospodu soprogu z glasnim krikom v lase, zakaj mu praska obraz,

zakaj pridero vse tri hčere trgat oba vsak sebi in zakaj je krik tak, da ljudje na ulicah postajajo?

„Pri Kleparjevih imajo domačo zabavo“ — opomni eden izmed množice na ulicah — „idimo!“

In ljudje se s smehom razidejo. Tudi mi gremo za njimi in pogledamo nekoliko po Janezu.

Ravno pride s pisarne s precjé debelim in širokim pismom, ki ga je dobil od gospoda svojega, da ga oddá na pošti. Ali kako da ne gre naravnost na pošto, marveč na svoje stanovanje? Morda ima tudi on oddati kako pismo? Mora že tako biti, ker prišedši domú se zaklene v svojo sobo, vzame s predala pismen zavitek, natančno prepíše napis in začne rezati prazen papir v podolgaste štiri vogle. Čemu toliko papirja? In zakaj ga utakne v zavitek nepopisanega? Zakaj potem to pismo tako skrbno zapečati s pečatnikom, ktereja je seboj prinesel?

Ko je novo pismo gotovo in podobno staremu doktorjevemu, pretehta oba, spravi drugo v predalo mize svoje, ktero zaklene, a prvo vzame seboj ter gre na pošto. Tam oddá pismo in dobi zá-nj prejemnico, na kateri stoji za-

s svojim nemškimi jeziki deželni mir kalit. Kam pridemo, če se mora povsod za par uradniških otrok nemška šola narediti? Kam pridemo, če se mora povsod, kjer je par Nemcev naseljenih, v nemščini uradovati?

Za Slovence naj se naredi posebna viša sodnija in ta naj slovenski uraduje; vse slovenske pokrajine naj potem spadajo pod to slovensko višo sodnijo, ne pa pod graško, kakor je do zdaj. Za vse slovenske dežele naj bodo šolski nadzorniki Slovenci in v Ljubljani stanujoči, ne pa v Gradcu in Trstu.

Sicer pa še enkrat povdarjamo: naj se enkrat neha govoriti, da je Kranjska — dežela z „mešanim“ prebivalstvom, ker predobro vemo, kako so se ti „Nemci“ na „itsch“ in na „igg“ naredili. Sicer pa je tudi teh ponemčencev vsako leto manj.

Od novega g. predsednika pričakujemo, da bo to v poštev vzel, ter da bo uvedel v svojem področju samo slovensko uradovanje, kakor je delal v Tolminu, za kar mu je tamošnji narod še zdaj hvaležen.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 3. maja.

Ogerski puntar, **Ludvik Košut**, je izdal nekaj „spominskih listov“, iz katerih je razvidno, da so se Madjari tudi leta 1859 spuntati hoteli, in Košut se je dogovarjal v tej zadevi s cesarjem Napoleonom; imel je namen, princa Napoleona narediti za ogerskega kralja.

Zvestoba Madjarov se v tej knjigi prav lepo osvetluje. Slovani niso nikdar takih zarot in spletek delali, in vendar so bili vedno zadnji v državi: nemškutarski listi so jim celó dan na dan nezvestobo očitali in jih s panslavisti zmirljali in sumičili.

Malenkost, da je društvo rudečega križa pilepilo v Gradcu nemško-slovenske plakate po voglih, razjarila je vrle **Gradčane** tako, da so v javni mestni seji slovesno protestirali zoper to in izrekli se zoper slovensko stvar. Gradec imenujejo „eine kerndeutsche Stadt“, in vendar je v Gradcu 20.000 Slovencev, tedaj cela četrtinka prebivalstva. V Ljubljani primeroma ni toliko Nemcev, in vendar še nismo

nikoli protestirali, če so se nabijali po voglih čisto nemški plakati; da se Gradčani take malenkosti ustrašijo, ne kaže posebnega poguma. Sicer je pa ena tretjina Štajarske slovenska in Slovenci v glavnem mestu svoje dežele bivajoči imeli bi pravico, da se jim razglasi v slovenščini naznanjajo.

Česki klub se je zahvalil poljskemu in Hohenwartovemu za podporo pri glasovanju o českih resolucijah. Poljaki so odgovorili, da se to samo po sebi umeje, ako glasujejo za narodno ravnopravnost.

Čehi niso nič zadovoljni z novim vladnim ukazom zastran ravnopravnosti jezikov na Českem. Oni pravijo, da v bistvu vse pri starem ostane. Še manj zadovoljni pa so nemški liberalci, kateri že sanjajo o pregnanji nemških uradnikov iz českih dežel.

Čudimo se, da za **Kranjsko** še ni enacega ukaza. Ali bo čisto slovenska Krajina morala še vedno nemško uradovanje trpeti? Ko bi mi imeli slovensko pravno akademijo, pričelo bi se kmalo slovensko uradovanje, in „Narod“ se bo morda še kesal, da je posodil prof. Šukljeju svoje prostore za pobijanje pravne akademije slovenske, še prej ko je bila rojena!

Za letos naj bo, saj drevo ne pade z enim mahljejem; pa prihodnje leto začeli bomo na novo terjati pravno akademijo slovensko, ki nam je krvavo potrebna; in upamo, da bodo tudi naši poslanci zanjo glas povzdignili.

Vnanje države.

Ruski nihilisti so popolnem potihnili. Pravijo, da so glavni vodje že zaprti in obešeni, da so ostali pogum zgubili in se poskrili. Loris-Melikov je poklical celo družbo, vse poštene ljudi, na pomoč zoper nihilistično zaroto, in to je pomagalo. Ker vidijo, da med narodom ne najdejo simpatij, odjenjali so zarotniki, ter čakajo ugodnejših časov.

Albanci delajo diplomatom mnogo preglavice. Vse evropske vlasti so svetovale Turčiji, naj ona Črnogorcem odmenjene in zdaj po Albancih zasedene kraje vnovič zasede in potem Črnogori redno in pravilno izroči. Črnogorci se Albancev ne bojé, kakor hudobni slovanofagi kvasijo, ampak Črnogorci niso tako neumni, da bi po nepotrebnem kri prelivali. Čemu pa je berlinska pogodba? Če je ta po-

godba kaj vredna, prisilile bodo velevlasti Turčijo, da bo morala sama Albance iz krajev pregnati, kamor jih je prej verolomno stopiti pustila; Turčija mora sama sebe justificirati! Če pa oblasti posredovati nečejo, potem je vsa berlinska pogodba ničeva, in Jugoslovani bodo za orožje zgrabili in Turčijo do cela strli.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 1. maja. (Banket na čast g. Winklerju. Iz državnega zbora.) Iz opazke vredništva v zadnjem „Slovencu“ sem sprevidel, da mojega poročila o banketu na čast novemu deželnemu predsedniku g. Winklerju niste prejeli. Da Vas Vaša nada o posebnem dopisu ne bode goljufala, bom ob kratkem pot pisal to slavnost, kolikor se je še spominjam. Izvirna poročila sem bil namreč ob enem z dopisom za „Slovenca“ izročil „Vaterlandu“, ki jih je tudi popolnem ponatisnil. G. deželni predsednik je mislil že pred enim tednom odriniti v Ljubljano, pa je pozneje vendar še ostal tukaj, ker je bilo pričakovati, da bodo levičarji hudo nasprotovali vojaški taksi, kar se je res tudi zgodilo. Pred odhodom so mu hoteli državni kranjski poslanci še skazati svoje posebno spoštovanje, ter so napravili v hotelu „Metropol“ 21. aprila skupno kosilo, kterege sta se vdeležila tudi poslanca velikega posestva kranjskega, barona Žvegelj in Taufferer, ker so hoteli s tem g. Winklerju pokazati, da se njegovega imenovanja veselé vsi pošteni Kranjci. To se je tudi povdarjalo v napitnicah. Prvo je grof Hohenwart nazdravil visokemu gostu, ter mu čestital k njegovi izvolitvi. Kranjska dežela ni velika in bogata, je rekel prevzvišeni grof, vendar je lepa in ljudstvo dobro in zvesto vdano cesarju in državi, in njegova srca hvaležno bijejo vsacemu, ki mu dobro hoče in se je pokazal za njegovega prijatelja. To ljudstvo je res vredno pa tudi potrebno očetovske skrbi premilostljivega vladarja, ki je s tem, da je vodstvo svoje zveste vojvodine kranjske izročil možu, kterege danes slavimo, izrazil svoje posebno zaupanje do njega. Naša domovina sme biti vesela, ker dobi za deželnega predsednika moža, ki ni tujec, ki govori njen materni jezik in si je v svojih raznih službah pridobil velik zaklad vednosti in sku-

pisano, da je pošta prejela pismo, v katerem je „boje“ 2000 gold., v precej daljin kraj. S to prejemnico se podá v pisarnico nazaj in jo oddá dr. Zvitoviču, ki jo pogleda in spravi ter reče:

„Danes ni več dela, lahko greste.“

Janez pa prične nekako plašnega glasa: „Gospod doktor, prosil bi vas, če bi mi dovolili par dni odpusta. Ravno kar sem zvedel, da so oče hudo zboleli, morda se spravim ž njimi.“

„A, zato ste nekako preplašeni? No, le idite, saj bova potem, ko pridete nazaj, nekaj govorila. Če si pa kje drugje dobite kako službo“ —

„Hvala lepa“ — odgovori Janez zamolklo in gre. Zunaj se še nazaj ozré, se precéj glasno zakrohota in prekolne hišo, potem hiti domú, odpre predalo, razpečati pismo in vtakne v njem zavite bankovce v žep, zavitek pa sožge. Na to nabere nekaj reči skup v torbo, se preobleče, vse drugo pusti kakor je, in gre naročivši gospodinji, da ga par dni ne bo nazaj, ker mora iti na potovanje, si najame voz ter se pelje dobro uro daleč v vas, kjer je že druga železniška postaja, tu sede na železnico in vlak ga odpelje — kam? Domú

ne, ker oče Petelin je bil, čeravno hudo razkačen, vendar še zdrav na telesu, ravno tako drugi v hiši.

Ker ga dalj časa ne bomo videli, lahko tu ob kratkem povemo to kar se je čez nekoliko dni po njegovem tako naglem odhodu zgodilo.

Nekega dne se pripelje v Brežko vas mlad gospod z dvema žandarjema, ki se vstavi pred hišo Petelinovo. Vsi trije stopijo v hišo, kjer že očeta Petelina v veži dobé. Tega prašajo po Janezu, a nevoljen jim obrne hrbet in gre rekši, da v tej hiši po njem ni treba prašati nikdar več. Tudi drugi govore tako, le mati praša:

„I, saj je v mestu, čemu ga iščete pri nas?“

Na to ne dobi nebenega odgovora, trojica se posvetuje po nemški, potem pravi gospod:

„Bomo morali pač hišo preiskati po njem!“

In prebrskali so po hiši vse od kleti do podstrehe, potem še pri učitelji, čeravno so tudi drugi vaščani zatrjevali, da Janeza že več tednov ni nihče videl v vasi. Da ga niso našli, se samo po sebi razume, in odpeljali so se brez njega.

Kako je ta preiskava hiše vsem Petelino-

vim hudo dela, si vsak lahko misli. Oče je bil najhuje razdražen in ropotal:

„Kdaj bodo li tega lumpa tako zaprli ali ubili, da bomo vsaj mi imeli mir pred njim!“

Vaščani pa so rekli: „Zdaj je moral pa Janez že nekaj posebno hudega narediti, da kar trije pó-nj pridejo.“

K gospej Kleparjevi je prišla pa policija popraševati, kdaj je Janez bil zadnjikrat v hiši.

„Čemu hodite k nam prašat po njem“ — je zarenčala gospá — „pri dr. Zvitoviču bote prej zvedeli zá-nj.“

Polica j je mignil z ramó pa šel molčé. Drugi dan je bilo pa že brati po časnikih to-le novico:

„Pisač gosp. dr. Zvitoviča, Janez Petelin, je svojega gospoda oškodoval za 2000 gld., ker je izročeno mu pismo z denarjem pridržal zá-se, a odposlal po pošti drugo pismo napolnjeno s praznim papirjem. To je zdaj gotovo, ker je hudodelnik zginil — kam, se do zdaj še ni moglo zvedeti.“

Ko je Milka to zvedela, je padla v omedlevice.

(Dalje prih.)

šenj in zaradi tega za imenitni posel ni le sposoben, ampak ima tudi srce, da bo svoje vednosti obračal v prid zaupane mu dežele, in si je pridobil hvaležen spomin pri vseh, med katerimi je dozdej bival in delal. Tudi ima globok čut za pravico, ki nam je porok, da bode enako pravičen vsem prebivalcem naše domovine in da bode širil med njimi spravo in porazumljenje. Ker ako je res, da sloga jači, to še posebno velja za malo deželo. Za njim je poprijel besedo g. Winkler ter je izrazil svojo zahvalo, da se ga je grof Hohenwart spominjal tako prijazno, kar ga dela tem ponosnejšega, ker je zgodovina vedno z največo pohvalo govorila o njem. Cesar so njega (govornika) izvolili za deželnega predsednika; ta naloga je silno važna, pa tudi odgovornost velika, zato ga skrbi, bo li mogel premagovati vse težave. Pa da si so moči slabe, volja je dobra; prebivalstvu ljube kranjske dežele hoče posvetiti vse svoje moči, in ako se mu posreči pomnožiti blagor dežele in naroda, mu bode to najlepše povračilo za njegov trud. V veliki skrbi ga pomiruje zavest, da mu narod zaupa, in da ga bodo tudi navzoči v njegovem prizadevanji podpirali. V tej nadi napije na zdravje grofu Hohenwartu in vsem zbranim ljubim prijateljem. Potem se je oglasil baron Žvegelj ter v lepi napitnici preslavljajal narod slovenski ki je cesarski rodbini in državi zmerom zvest po besedah pesnikov: „Hrast se omaja in hrib, zvestoba Slovenca ne gane.“ Dr. Poklukar je za njim slovensko govoril blizo te-le besede:

„Slavna gospoda! Kako visoko so naši primorski sosede cenili gospoda dež. predsednika Winkler-ja, — pokazale so večletne volitve njegove v deželni in državni zbor, in posebno zadnja volitev v državni zbor, pri kateri so naši sosede in posebno Tominci, katerim je gospod Winkler še bolj znan kot vsem drugim, — kljub velikim zaprekam, — odločno svoje zaupanje ponovili svojemu dosedanjemu poslancu. — Kako močno je se je tudi pri nas posebno na Gorenjskem in Notranjskem odmevalo gospodu predsedniku Winklerju na Primorskem od vseh strani skazovano zaupanje, — lahko s skušnje tudi jaz potrdim, ker se ni redko primerilo, da so prišli z Gorenjskega in Notranjskega soseskine možje sveta prosit v svojih težavah posebno glede gozdnih zadev, in me prašali, ako ne vem, kako bi mogli priti do nekega gospoda Winkler-ja, ki je na Primorskem tako pravično varoval kmeta.

Lahko si mislite, slavna gospoda, s kakim veseljem je tedaj prešinila o velikonočnih praznikih naše rojake novica, da so presvitli cesar imenovali gospoda Winklerja — dobrega — vsem pravičnega gospoda Winklerja za svojega namestnika v vladanji kranjske dežele.

Zato pa slavna gospoda, tudi dvomim, da vam vsem, da vsem svojim rojakom iz srca govorim, ako prečastitega našega gospoda deželnega predsednika zagotovim, da mu pri njegovem prihodu v deželo vsi naši rojaki nasproti pridejo z največim zaupanjem, — ter pa tudi nasproti izrekam prepričanje in v imenu svojih rojakov prošnjo do njega, — naj bo tudi naši deželi pravičen dober oče.

V tem smislu vzdignem kup'co in prečastitemu gospodu predsedniku iz globočine srca zakličem:

Bog živi in ohrani mnogo let našega pravičnega — dobrega deželnega očeta, gospoda Winklerja!

G. Winkler je na to v slovenskem jeziku še napil na deželo kranjsko in njene vrlje prebivalce, ktere je že v pismu, s katerim se

je bil odpovedal deželnega poslanstva na Goriškem, imenoval ljube brate. Vsi navzoči so bili prav veseli ter so se po kosilu še skoraj do osmih med seboj prijateljsko pogovarjali.

Naj pri tej priliki opomnim, da Vaša sodba o g. baronu Žvegelju, izrečena o glasovanji za dispozicijski zaklad, je bila prehuda. Tudi o tej zadevi sem v zgubljenem dopisu obširneje poročal. Tega g. Žvegelju ne moremo očitati, da bi se bil svojemu narodu izneveril, ali da bi bil zoper njegove koristi z nasprotniki glasoval. Ker ga je volila liberalna večina naših velikih posestnikov, ne moremo zahtevati, da bi odločno prestopil na našo stran, vendar pa se na potrebe naše dežele kolikor more ozira, ter tudi proti resolucijam o slovenskem učnem jeziku ni glasoval. Kar je „Wiener Tagblatt“ pisal o njem, je pa tem manj veljavno, ker imajo judovski listi sploh navado ljudi črniti in obirati, kateri jim niso po volji in ki gredo svojo pot, ne zmenivši se za judovsko nesramnost, ki hoče povsod, zlasti pa v višji politiki prvo besedo imeti. Tudi kar se je pisarilo o odpustu g. Žvegelja, je bilo večinoma izmišljeno. Res je le to, da je gosp. Žvegelj, ki se je hotel kot uradnik izogniti prepiru z ministerstvom, po glasovanji o dispozicijskem zakladu prosil odpusta ter ga tudi dobil, ker se mu kot državnemu poslancu ni mogel odreči.

V državnem zboru se je te dni obravnavala postava o vojaški taksi. Danes je zbornica sprejela nekatere spremembe gledé letnih računov in porabe ter plačevanja vojaške takse; odsek bode po teh načelih postavil predelal in v 8 dneh zbornici poročal, ki bode potem nadaljevala obravnavo te postave. Danes se je pričelo pretresovanje proračuna za kupčijsko ministerstvo. Kakor se kaže, zbornica do 15. t. m. svojega zborovanja še ne bo dovršila, ampak bode morala še po binkošnih nekoliko dni skupaj ostati.

Domače novice.

V Ljubljani, 4. maja.

(Volitev deželnega poslanca) na mesto grofa Barbota bo na Dolenjskem v petek 14. t. m. Čas je toraj kratek, na delo, rojaki! Volitev je v Trebnjem, volijo pa okraji trebanjski, litijski, zatiški, žužemberški, mokronoški in radeški.

(Nemškutarški odborniki ljubljanskega mesta) so v petek zadnjega aprila volili za župana gosp. Lašana, za podžupana pa gosp. Bürgerja. Narodni odborniki so oddali liste prazne.

(Veliki koncert) napravita v četrtek zvečer v naši čitalnični dvorani gosp. Grbic in njegova gospa, pri katerem bodo sodelovali pevci čitalnični. Program je prav obširen in izbran. Več povedo posebni plakati.

(Slovenskim pisateljem.) Po naročilu deželnega odbora razpisuje odbor „dramatičnega društva“ dva darila za dve slov. glediščni igri.

(Somenj o „Trjaci“ včerajšnji prvi dan ni bil posebno živahen, največ zavoljo deževnega vremena, s katerim se je letošnji majnik pričel.

(Občni zbor ljubljanske čitalnice) v soboto ni bil posebno zelo obiskan. Volil se je le odbor in voljeni so bili: za predsednika g. dr. Jan. Bleiweis, za podpredsednika gosp. dr. Jernej Zupanec, za blagajnika gosp. Fr. Kardinik, za tajnika gosp. J. Pfeifer, za druge odbornike pa gg.: dr. K. Bleiweis, Iv. Hribar, Dr. Juvančič, Matej Kreč, dr. Alf. Mošć, Fr. Ravnihar, P. Grasselli, Fel. Stegnar in Vojt.

Valenta. Razen dveh so vsi ti prejšnji odborniki. Ne majhno nevoljo je zbudilo neko skrivno rovanje znane strani, po kateri sta bila dva zaslužna odbornika izpahnjena.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja, 3. maja.

Winkler pride jutri zjutraj z nagličem. Zbor bo najbrž sklenjen po binkošnih s prestolnim govorom.

Naznanilo.

Po sklepu likvidacijskega odbora se ima 3. v občnem zboru delničarjev 20. t. m. enoglasno sklenjeno doplačilo 24 gid. na vsako delnico v dveh obrokih, in sicer prvi najdalje do konca maja, drugi do konca avgusta 1880 pri bankni kasi doplačati.

Po preteku teh obrokov se bodo zamudne obresti priračunile. (3)

Likvidacijski odbor prve občne banke „Slovenije“ v likvidaciji.

V Ljubljani 22. aprila 1880.

Mlatilnice

na štife in na stebre, z napravo za slamo stresati, z rešetom in značilnim aparatom, na lesenih nogah, sicer pa iz železa, z najnovejšimi popravami, se dobodo dober kup. Tudi imamo triere (trieuro) za gospodarje in mlinarje, in rezanice za z noge pritiskati. To pošiljamo do Dunaja franco. Narisans podobne zastoj. Iščejo se dobri agenti.

Ph. Mayfarth et Co.

tovarna za stroje v Frankobrodu (Frankfurt a. M.) in na Dunaju, v mestnem magazinu, (Stadtlagerhaus.)

V novem popravljenem natisu

je ravnokar na svetlo dal in prodaja

Janez Giontini,

knjigar

v Ljubljani na mestnem trgu št. 14.

1. Hitri računar. Priročna knjiga obrtnikom in prodajalcem kot pripomoček za naglo izšteviljenje vsakršnega zneska k raznim cenam po novi in stari méri, za izštetev obrestí v najnavadnejših odstotkih in različnih obrókih, s priloženimi lestvicami za koledovanje, z naukom o novi meri in tehti (vagi) in razmerami med staro in novo mero. Obsega 16 pol v 33térki ter velja trdo vezan 40 kr.

2. Šopek. Najmanjša in najcenejša slovenska molitvena knjižica za otroke, trdo vezana 8 kr.

3. Mali duhovni zaklad. Molitvena knjiga s prav različnim in velikim, lepim tiskom. Cena 45 kr. in više, če je lepše vezana.

Priporoča se pa tudi velika zaloga vsakovrstnih družih molitvenih in ljudskih knjig.

Prodajalnice dobé knjige po nižjani ceni (rabat).

Razprodaja.

Ker svoje obilne zaloge raznih podob ne mislim več imeti, bodem počenši od 1. maja t. l. za nekaj časa v svojih tržnih prostorih razstavil mnogovrstnih slik, barvotiskov in jeklorezov ter malanih podob okvirjenih in brez okvirov, ter je razprodajal po zelo nižjani ceni, a le proti gotovini.

Dovoljujem si, slavno p. n. občinstvo prijazno opozoriti na to ugodno priliko in vljudno vabiti k obilnem nakupovanji.

Janez Giontini,

mestni trg št. 14.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.